

Аналітична записка
з питань порівняльного законодавства
держав-членів Європейського Союзу щодо страхування
життя та здоров'я волонтерів*

***Анотація.** В аналітичній записці надано результати аналізу законодавства держав-членів Європейського Союзу з питань страхування життя, здоров'я та працездатності волонтерів. Акцентовано на особливостях законодавчого регулювання в означеній сфері.*

***Ключові слова:** волонтер; волонтерська діяльність; організація, яка залучає до своєї діяльності волонтерів; страхування; договір страхування; страхування від нещасних випадків; медичне страхування.*

Вступ

Волонтерський рух набуває розвитку у світі й розглядається як глобальний процес об'єднання людей, які прагнуть покращити добробут світової спільноти¹. Базові міжнародно-правові засади, що обґрунтовують фундаментальну роль волонтерства як основи для побудови громадянського суспільства, сформульовані в Загальній декларації волонтерів, прийнятій на XI Конгресі Міжнародної Асоціації волонтерів (Париж, вересень 1990)², Декларації про волонтерську діяльність, прийнятій на XVI Всесвітній конференції Міжнародної асоціації волонтерських зусиль (Амстердам, січень 2001)³ тощо.

В Європейському Союзі (далі – ЄС) волонтерство розглядається як джерело людського та соціального капіталу. Зазначений інститут сприяє інтеграції та зайнятості, а також підвищує соціальну згуртованість. Волонтерство втілює у життя фундаментальні цінності справедливості, солідарності, інклюзивності та громадянської свідомості, на яких базується Європа⁴. Наразі волонтерська діяльність пов'язана з певними політиками ЄС, такими як охорона довкілля, інклюзія, спорт, розвиток громад, навчання протягом усього життя тощо.

Держави-члени ЄС самостійно формують свої національні політики у волонтерській сфері. Пріоритетним завданням урядів залишається сприяння та створення належних умов розвитку волонтерської діяльності. Особливо акцентується увага на запровадженні інструментів, спрямованих на забезпечення соціальної підтримки та заохочення волонтерів, наприклад, шляхом страхування життя, здоров'я та цивільної відповідальності волонтерів.

¹ Парламентське дослідження щодо напрямів удосконалення правового регулювання волонтерської діяльності та підстав відповідальності за незаконне використання гуманітарної допомоги. Вебсайт Дослідницької служби Верховної Ради України. URL:

https://research.rada.gov.ua/documents/analyticRSmaterialsDocs/hum_social_policy/parliam_rs-hsp/73577.html

² Universal Declaration on Volunteering. URL: <https://www.iave.org/what-we-do/advocacy/universal-declaration/>

³ Universal Declaration on Volunteering, 2001. URL: https://www.fea.pt/fileadmin/Recursos/Documentos/Documentos_de_Interesse/Declaracao_Universal_do_Voluntariado_de_2001_.pdf

⁴ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Communication on EU Policies and Volunteering: Recognising and Promoting Cross-border Voluntary Activities in the EU /* COM/2011/0568 final */. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52011DC0568>

В Україні в умовах повномасштабного вторгнення волонтерський рух став однією з рушійних сил, що об'єднує суспільство і надає допомогу тим, хто її потребує.

Із метою всебічної підтримки поширення волонтерського руху як на державному рівні, так і на рівні територіальних громад, забезпечення сталого розвитку, формування ефективної державної політики у сфері волонтерської діяльності, Кабінетом Міністрів України 15 липня 2025 року схвалено Концепцію Державної цільової соціальної програми з розвитку волонтерської діяльності на період до 2030 року⁵. Задля розв'язання проблем у сфері розвитку волонтерської діяльності передбачається вжиття низки заходів, зокрема, запровадження в Україні європейських підходів до підтримки та мотивації волонтерів шляхом страхування волонтерів організаціями та установами, що залучають їх до своєї діяльності*.

Основна частина

Відповідно до положень Закону *Бельгії* від 3 липня 2005 року про права волонтерів⁶ встановлені обов'язки для організацій, що працюють з волонтерами, щодо страхування. Згідно із Законом волонтерство залишається відокремленим від традиційних трудових відносин. Водночас передбачається дотримання певних обов'язків для волонтерських організацій, зокрема щодо оформлення страхування цивільної відповідальності для волонтерів, які займаються волонтерською діяльністю на підставі угоди⁷. Закон про волонтерство також надає право іншим органам влади, зокрема місцевим, забезпечувати страхування не однієї особи-волонтера (індивідуальне страхування), а групи волонтерів (колективне страхування)⁸.

Адміністративно-територіальні одиниці мають право встановлювати власні правила щодо волонтерства шляхом видання нормативно-правових актів. Зазначені акти повинні відповідати федеральному законодавству, однак можуть мати певні особливості щодо регулювання деяких аспектів волонтерства, наприклад, фінансування, страхування тощо. Так, у Фламандському регіоні волонтерська робота у сфері соціального забезпечення, охорони здоров'я та сім'ї регулюється відповідним декретом⁹, яким передбачено обов'язок волонтерських

⁵ Концепція Державної цільової соціальної програми з розвитку волонтерської діяльності на період до 2030 року : схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 715-р від 15 липня 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/715-2025-%D1%80#Text>

* У цьому дослідженні під організаціями та установами, які залучають волонтерів до своєї діяльності, розуміються установи та організації будь-якої організаційно-правової форми.

⁶ 3 JULI 2005. - Wet betreffende de rechten van vrijwilligers. (NOTA : Raadpleging van vroegere versies vanaf 29-08-2005 en tekstbijwerking tot 31-12-2020). URL:

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2005070359&table_name=wet#text

⁷ Study on Volunteering in the European Union Country Report Belgium. GENERAL INFORMATION ABOUT VOLUNTEERING IN BELGIUM. URL:

https://orbi.uliege.be/bitstream/2268/311076/1/FORUM_SAN_SEBASTIAN_S_GARROY_VOLUNTEERING.pdf

⁸ Volunteer Insurance. URL: <https://economie.fgov.be/en/themes/financial-services/insurance/volunteer-insurance>

⁹ 3 APRIL 2009. - Decreet betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (NOTA : Raadpleging van vroegere versies vanaf 17-09-2009 en tekstbijwerking tot 10-01-2024). URL:

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=2009040347

організацій здійснювати страхування волонтерів від нещасних випадків та професійних захворювань під час виконання ними волонтерської роботи¹⁰.

У *Латвії* загальні положення про страхування життя та здоров'я волонтерів містяться у Законі про волонтерську діяльність¹¹, зокрема визначено, що організатор волонтерської роботи має право застрахувати здоров'я та життя волонтера від нещасних випадків під час виконання волонтерської роботи. У випадку, коли така діяльність може становити небезпеку для здоров'я або життя волонтера, організатор волонтерства зобов'язаний забезпечити страхування волонтера.

Положенням про медичне страхування та страхування життя волонтерів від нещасних випадків під час волонтерської роботи¹², затвердженим урядом, визначені конкретні випадки та види робіт, під час яких організатор волонтерства зобов'язаний страхувати здоров'я та життя волонтера від нещасних випадків, а також порядок страхування волонтерів.

Страхування волонтера повинно здійснюватися із дотриманням таких вимог (Рис. 1):

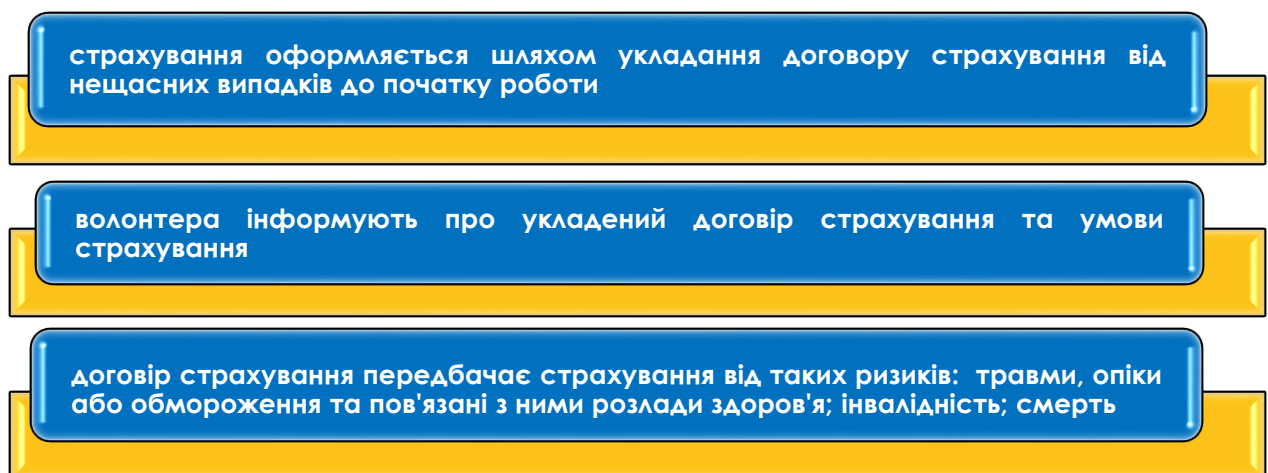

Рис. 1.

Організатору волонтерства не потрібно оформляти страховий договір у разі, якщо волонтер вже має еквівалентну страховку, яка дійсна протягом усього періоду волонтерської діяльності.

Законом про податок на доходи фізичних осіб¹³ передбачено, що компенсація персоналізованих витрат, пов'язаних із волонтерською роботою, які покриваються організаторами волонтерської роботи за волонтера відповідно до умов договору про волонтерську роботу, не оподатковується, якщо нормативно-

¹⁰ Belgium-Flemish-Community. 2. Voluntary Activities. 2.7 Social inclusion through volunteerin. URL: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/belgium-flemish-community/27-social-inclusion-through-volunteering>

¹¹ Brīvprātīgā darba likums. Pieņemts: 18.06.2015. Stājas spēkā: 01.01.2016. URL: <https://likumi.lv/ta/id/275061-brivpratiga-darba-likums>

¹² Noteikumi par brīvprātīgā darba veicēja veselības un dzīvības apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem brīvprātīgā darba veikšanas laikā. Ministru kabineta noteikumi № 762. Rīgā 2015. gada 22. Decembrī. URL: <https://likumi.lv/ta/id/278830-noteikumi-par-brivpratiga-darba-veiceja-veselibas-un-dzivibas-apdrosinasanu-pret-nelaimes-gadijumiem-brivpratiga-darba-veikšanas-laika>

¹³ Par iedzīvotāju ienākuma nodokli. Pieņemts: 11.05.1993. Stājas spēkā: 01.01.1994. URL: <https://likumi.lv/doc.php?id=56880>

правовими актами передбачено обов'язок організаторів волонтерської роботи щодо забезпечення страхування, зокрема медичного, від нещасних випадків волонтера під час виконання ним волонтерської роботи.

У *Литві* Законом про волонтерську діяльність¹⁴ передбачається лише добровільна форма страхування волонтера організатором волонтерства, зокрема зазначається, що з урахуванням тривалості та характеру волонтерської діяльності, організатор волонтерської діяльності може застрахувати волонтера у страхових компаніях або відшкодувати волонтеру страхові внески в порядку, встановленому законодавством.

Порядок страхування волонтерів міжнародних волонтерських програм та відшкодування страхових внесків встановлюється безпосередньо міжнародними волонтерськими програмами.

В *Естонії* відсутній спеціальний закон щодо волонтерської діяльності. Волонтерська робота не розглядається у контексті зайнятості за трудовим договором (§ 1 (2) Закону про трудові договори¹⁵). Волонтерська діяльність здійснюється відповідно до договору доручення (§ 619 Закону про зобов'язально-правові відносини¹⁶). За договором доручення одна особа (одержувач доручення) зобов'язується надавати послуги (виконувати доручення) іншій особі (доручителю) відповідно до договору, а доручитель виплачує їй за це винагороду. Страхування одержувача доручення здійснюється добровільно відповідно до Закону про страхування¹⁷.

В *Іспанії* відповідно до Закону про волонтерство¹⁸ волонтерська організація зобов'язана: забезпечити волонтеру безпечні для здоров'я умови праці; укласти договір страхування життя, здоров'я та цивільної відповідальності, яка може виникнути у процесі діяльності. Волонтерська організація зобов'язана оформити страховий поліс або іншу фінансову гарантію, що відповідає характеру діяльності, що є підставою для відшкодування заподіяної волонтеру шкоди.

Регіональними законами також визначені зобов'язання щодо страхування волонтерів. Так, відповідно до Закону про волонтерство в Мадридській спільноті¹⁹ волонтер, який є членом цієї спільноти, має право бути застрахованим від ризиків нещасного випадку та хвороби, а також від збитків, заподіяних волонтером третім особам під час здійснення волонтерської діяльності²⁰.

У законодавстві *Мальти* відсутній спеціальний закон про волонтерство. Діяльність волонтерів здійснюється на підставі договорів між волонтерами та

¹⁴ SAVANORIŠKOS VEIKLOS ĮSTATYMAS. 2011 m. birželio 22 d. № XI-1500 Vilnius. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.402802>

¹⁵ Töölepingu seadus. Vastu võetud 17.12.2008 RT I 2009, 5, 35 jõustumine 01.07.2009. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/112072014146>

¹⁶ Võlaõigusseadus. Vastu võetud 26.09.2001 RT I 2001, 81, 487 jõustumine 01.07.2002. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/961235>

¹⁷ Eesti Vabariigi kindlustusseadus. Vastu võetud 05.11.1992 RT 1992, 48, 601 jõustumine 10.12.1992. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/22233>

¹⁸ Ley 45/2015, de 14 de octubre, de Voluntariado. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-11072>

¹⁹ Ley 1/2015, de 24 de febrero, del Voluntariado en la Comunidad de Madrid. URL: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2015/BOE-A-2015-6128-consolidado.pdf>

²⁰ Contexto y marco legal de los seguros en el ámbito del voluntariado. URL: <https://www.mivoluntariado.org/2025/07/07/contexto-y-marco-legal-de-los-seguros-en-el-ambito-del-voluntariado/>

волонтерськими організаціями. Волонтерство запроваджується через низку організацій, зокрема через урядовий орган – Мальтійську раду волонтерського сектору (MCVS)²¹, який керує Центром волонтерів. Страхування життя та здоров'я здійснюється волонтером за власної ініціативи.

У *Нідерландах* відсутній спеціальний закон про волонтерство, однак організації, які працюють з волонтерами, можуть здійснити страхування здоров'я та життя волонтерів, якщо про це зазначено в угоді про співпрацю.

Страхування життя та здоров'я може здійснюватися волонтером за власної ініціативи.

Муніципалітети зазвичай пропонують волонтерським організаціям оплачувати колективне страхування (страхові поліси) для покриття ризиків, з якими стикаються волонтери під час здійснення ними організованої волонтерської діяльності в межах муніципалітету²².

У *Словенії* відповідно до Закону про волонтерство²³ визначено, що у випадку, коли волонтерська робота виконується в умовах, які потенційно можуть становити ризик для здоров'я та життя волонтера, волонтерська організація або організація, яка реалізує волонтерську програму, зобов'язана забезпечити волонтера страхуванням від нещасних випадків на весь час волонтерської роботи.

Страхування волонтера від нещасних випадків коштом волонтерської організації може бути передбачено й договором про волонтерську роботу.

Відповідно до роз'яснення Інституту пенсійного та інвалідного страхування Словенії²⁴, якщо особа бере участь у рятувальних роботах, захисті та рятуванні населення у разі стихійних лих та інших катастроф (стаття 20 Закону про пенсійне та інвалідне страхування²⁵), діяльність таких осіб прирівнюється до волонтерської та підлягає обов'язковому страхуванню життя і здоров'я. Аналогічного підходу дотримується Інститут медичного страхування Словенії, посилаючись на статтю 18 Закону про охорону здоров'я та медичне страхування²⁶.

У *Чехії* Законом про волонтерську діяльність²⁷ визначено, що волонтер здійснює свою діяльність на підставі договору, укладеного з волонтерською організацією (§ 3 (2), § 7). Волонтерська організація зобов'язана забезпечити волонтера страховим полісом, який є підставою для отримання відшкодування у

²¹ The Malta Council for Voluntary Sector. URL: <https://maltacvs.org/council/>

²² Vrijwilligers-verzekering. URL:

<https://www.centraalbeheer.nl/zakelijk/bedrijfsverzekeringen/vrijwilligersverzekering> ;

Ben ik verzekerd wanneer ik vrijwilligerswerk doe? URL: <https://www.nlvoorelkaar.nl/helpcentrum/artikel/210300505>

²³ Zakon o prostovoljstvu (ZProst). Sprejeto: 3. 2. 2011. Objavljeno: 18. 2. 2011. URL: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO5532>

²⁴ Zavarovanje prostovoljcev, Pojasnilo DURS, št. 4250-1108/2012-7, 14. 5. 2012. URL: <https://www.racunovodstvo.net/pojasnila/7176/zavarovanje-prostovoljcev-pojasnilo-durs-st-4250-1108-2012-7-14-5-2012>

²⁵ Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2). Sprejeto: 4. 12. 2012. Objavljeno: 14. 12. 2012. URL: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO6280>

²⁶ Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ). Sprejeto: 12. 2. 1992. Objavljeno: 21. 2. 1992. URL: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO213>

²⁷ Zákon č. 198/2002 Sb. Zákon o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě). Částka 82/2002. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-198>

разі заподіяння шкоди майну або здоров'ю волонтера під час виконання його обов'язків.

При направленні волонтера на виконання волонтерської роботи за межі держави волонтерська організація зобов'язана оформити медичне страхування для волонтера у тій державі, в яку його відряджено.

Положення про обов'язковість страхування певних категорій волонтерів містяться також в інших законах. Зокрема, згідно зі статтею 7 Закону про державне медичне страхування²⁸ держава сплачує страхові внески з державного бюджету за осіб, які виконують довгострокову волонтерську роботу на підставі договору з волонтерською організацією, що отримала акредитацію від Міністерства внутрішніх справ. Обсяг роботи, за яку сплачуються страхові внески з державного бюджету, не повинен перевищувати 20 годин на календарний тиждень, якщо волонтер не належить до інших груп платників страхових внесків відповідно до положень законодавства²⁹.

Відповідно до статті 6 Закону про пенсійне страхування³⁰ особа віком від 18 років може бути застрахована протягом усього строку волонтерської роботи, якщо така особа подала заяву про участь у страхуванні на підставі договору, укладеного з волонтерською організацією.

Страхові компанії пропонують волонтерам довгострокове та короткострокове страхування життя та здоров'я (*Рис. 2*):

Рис. 2.

Короткострокове страхування можна оформити не пізніше ніж за 24 години до початку волонтерської роботи³¹.

В *Угорщині* відносини у сфері волонтерської діяльності регулюються Законом про волонтерську діяльність у суспільних інтересах³², Цивільним кодексом³³, Законом про податок на доходи фізичних осіб³⁴. Закон визначає права та обов'язки волонтерів, відповідальність організацій, що залучають до своєї діяльності волонтерів, основні положення договору про волонтерську діяльність, порядок страхування волонтерів.

²⁸ Zákon č. 48/1997 Sb. Zákon o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-48>

²⁹ Zdravotní pojištění v případě dobrovolnictví. URL: <https://www.vzp.cz/o-nas/tiskove-centrum/otazky-tydne/zdravotni-pojisteni-v-pripade-dobrovolnictvi>

³⁰ Zákon č. 155/1995 Sb. Zákon o důchodovém pojištění. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>

³¹ Pojištění dobrovolníků. URL: <https://www.hest.cz/cz/pro-organizace/pojisteni-dobrovolniku>

³² 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről. URL: https://jogkodex.hu/jsz/kot_2005_88_torveny_1613459

³³ 2013. évi V. Törvény a Polgári Törvénykönyvről. URL: <https://njt.hu/jogszabaly/2013-5-00-00>

³⁴ 1995. évi CXVII. Törvény a személyi jövedelemadóról. URL: https://jogkodex.hu/jsz/szja_tv_1995_117_torveny_6009020

Згідно із Законом волонтерською діяльністю у суспільних інтересах вважається діяльність, що здійснюється безоплатно у організації у межах певної сфери. Волонтерська діяльність здійснюється на підставі договору. Договір має містити, зокрема: дані сторін; завдання волонтерської діяльності; місце проведення такої діяльності; періоди волонтерської діяльності та відпочинку; пільги, які надаватиме волонтеру організація (Розділ 6 (1) Закону).

Закон встановлює перелік пільг для волонтерів, до яких, серед іншого, віднесено страхування життя, здоров'я, зокрема від нещасних випадків (Розділ 2(3) (a) – (h) Закону).

У разі, якщо це передбачено умовами договору про волонтерську діяльність, організація, яка залучає до своєї діяльності волонтерів, забезпечує страхування життя, здоров'я волонтера під час виконання ним волонтерської роботи.

Закон про регулювання волонтерської діяльності в *Румунії*³⁵ упорядковує участь фізичних осіб у волонтерській діяльності, що здійснюється на благо інших осіб або суспільства, організованій юридичними особами публічного або приватного права без комерційних цілей, а також у волонтерській діяльності, організованій соціальними підприємствами або підприємствами соціальної інтеграції.

Наразі організації, які залучають до своєї діяльності волонтерів, не мають імперативного обов'язку укладати договори страхування. Однак, Законом передбачено право звернення волонтера із заявою до волонтерської організації щодо укладення коштом волонтерської організації договору страхування від нещасного випадку та хвороби або інших ризиків, що можуть виникнути через характер діяльності, в якій бере участь волонтер (стаття 15 Закону).

В *Австрії* понад 49 % населення у віці від 15 років залучені до волонтерської діяльності³⁶. З метою підтримки волонтерського руху та заохочення до участі в ньому прийнято Федеральний Закон про сприяння волонтерській діяльності (FreiWiG)³⁷. Зазначений Закон визначає основи та порядок здійснення добровільної діяльності в інтересах суспільства. Відповідно до Закону волонтерська діяльність здійснюється у рамках: Соціального року волонтерства, Року волонтерства з охорони навколишнього середовища, а також Служби пам'яті та Служби миру і соціального служіння за кордоном.

Закон передбачає обов'язкове страхування волонтерів, які беруть участь у Соціальному році волонтерства. Зокрема, встановлено, що організації, які залучають до своєї діяльності волонтерів, укладають договір страхування від нещасного випадку та хвороби, а також здійснюють відрахування до фонду

³⁵ LEGE nr. 78 din 24 iunie 2014 privind reglementarea activității de voluntariat în România. URL: <https://legislatie.just.ro/public/DetaliiDocument/159292>

³⁶ Freiwilliges Engagement. URL: <https://www.sozialministerium.gv.at/Themen/Soziales/Soziale-Themen/Freiwilliges-Engagement.html>

³⁷ Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Freiwilligengesetz. URL: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20007753>

пенсійного страхування відповідно до Закону про загальне соціальне страхування (ASVG)³⁸.

У *Польщі* порядок страхування волонтерів визначений Законом про діяльність на благо суспільства та волонтерство³⁹.

Обов'язкове страхування волонтерів залежить від кількох факторів, зокрема від тривалості їхньої роботи, місця виконання волонтерських обов'язків і характеру діяльності, що здійснюється.

Згідно зі згаданим Законом будь-яка організація, що залучає волонтера менш як 30 днів, зобов'язана забезпечити йому страхування від нещасних випадків (NNW) (стаття 46 Закону). Однак, якщо волонтер займається діяльністю довше, ніж 30 днів, він автоматично охоплюється системою соціального страхування, тобто він може розраховувати на виплати ZUS (Установи соціального страхування) у разі непередбаченої події.

Натомість, у випадках, коли особа здійснює волонтерську діяльність за межами держави, організація, що залучила волонтера, зобов'язана забезпечити йому комплексне страхування, що включає страхування від нещасних випадків, а також медичне страхування.

На практиці організації, які залучають до своєї діяльності волонтерів, укладають додаткові договори страхування, особливо якщо волонтерська діяльність пов'язана з підвищеним ризиком, наприклад, передбачає важку фізичну працю, догляд за хворими особами або роботу в складних умовах⁴⁰.

У *Словаччині* відносини у сфері волонтерської діяльності регулюються Законом про волонтерство⁴¹. Закон визначає основні поняття і порядок здійснення волонтерської діяльності, передбачає форми підтримки держави, встановлює правила залучення волонтерів, а також гарантії їх соціального захисту тощо.

Відповідно до згаданого Закону організація, яка залучає до своєї діяльності волонтера, може за згодою волонтера укласти договір страхування від нещасного випадку (пункт 4 § 4 Закону).

Окремими положеннями врегульовано відносини щодо провадження волонтерської діяльності, яку волонтер виконуватиме за межами держави, зокрема, передбачено, що така діяльність здійснюється на підставі договору, укладеного в письмовій формі. Такий договір може містити зобов'язання волонтерської організації, яка залучає волонтера, щодо відшкодування волонтеру витрат на медичне страхування, добровільне пенсійне страхування та страхування на випадок безробіття.

Крім того, Закон визначає право волонтерської організації на отримання державної субсидії на покриття вартості страхування волонтера на випадок

³⁸ Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Allgemeines Sozialversicherungsgesetz, Fassung vom 02.12.2025. URL:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008147>

³⁹ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. URL:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20030960873>

⁴⁰ Ubezpieczenie wolontariusza – czym jest i co warto o nim wiedzieć? URL: <https://cuk.pl/porady/ubezpieczenie-wolontariusza-czym-jest-i-co-warto-o-nim-wiedziec>

⁴¹ Zákon o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. URL: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2011-406>

шкоди, заподіяної здоров'ю чи майну волонтера під час виконання волонтерської діяльності.

В *Ірландії* відсутні нормативно-правові акти, що безпосередньо регулюють відносини у сфері волонтерської діяльності. Урядом у грудні 2020 року затверджено Національну стратегію волонтерства (2021–2025)⁴². У згаданому документі представлено довгострокове бачення волонтерства і статусу волонтерів в Ірландії. Страхування волонтерів під час здійснення ними волонтерської діяльності регулюється законодавством про страхування.

У *Німеччині* відносини у сфері волонтерської діяльності регулюються Федеральним Законом про волонтерську службу (BFDG)⁴³ і Законом про сприяння молодіжній волонтерській діяльності⁴⁴.

Відповідно до BFDG волонтерська діяльність є відокремленою від трудових відносин. Водночас на волонтерів поширюються відповідні правила з охорони праці та техніки безпеки (§ 13 Закону). Також волонтери, як правило, охоплені обов'язковим соціальним страхуванням на час здійснення ними волонтерської роботи. Законом встановлено, що організації, які залучають до своєї діяльності волонтерів, сплачують загальнообов'язкові внески на державне медичне страхування, пенсійне страхування, страхування довгострокового догляду та страхування на випадок безробіття відповідно до положень Соціального кодексу⁴⁵.

Законодавством передбачено укладання індивідуальної угоди волонтерською організацією з волонтером, яка включає положення щодо страхування життя, здоров'я та працездатності волонтера коштом організації.

Кіпр не має спеціального закону про волонтерство, разом із тим, окремі аспекти волонтерської діяльності регулюються Законом про Координаційну раду Кіпру з питань волонтерства⁴⁶. Насамперед цей Закон передбачає створення Координаційної ради Кіпру з питань волонтерства – вищого координаційного органу з волонтерської діяльності в державі.

Варто зазначити, що у 2024 році прийнято Закон про участь добровольців у пошуково-рятувальних операціях⁴⁷. Законом встановлено низку соціальних гарантій для волонтерів, які залучені до пошуково-рятувальних операцій. Зокрема, встановлено, що період участі добровольця у пошуково-рятувальній операції вважається часом роботи за місцем його основної діяльності й на нього поширюються всі відповідні трудові права та гарантії.

Відповідно до згаданого Закону волонтерам, які отримали поранення під час виконання волонтерських обов'язків, надається безкоштовна медична допомога в державних медичних закладах. Також передбачено виплату

⁴² The National Volunteering Strategy (2021-2025). URL: <https://assets.gov.ie/static/documents/national-volunteering-strategy-2021-2025.pdf>

⁴³ Gesetz über den Bundesfreiwilligendienst (Bundesfreiwilligendienstgesetz - BFDG). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/bfdg/BJNR068710011.html>

⁴⁴ Gesetz zur Förderung von Jugendfreiwilligendiensten. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/jfdg/>

⁴⁵ Sozialgesetzbuch (SGB IV). URL: <https://www.sozialgesetzbuch-sgb.de/sgebiv/1.html>

⁴⁶ Ο περί του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού Νόμος του 2006 (N. 61(I)/2006). URL: https://www.cylaw.org/nomoi/indexes/2006_1_61.html

⁴⁷ Ο περί της Συμμετοχής Εθελοντών σε Επιχειρήσεις Έρευνας και Διάσωσης Νόμος του 2024 (51(I)/2024). URL: https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2024_1_51/full.html

компенсації у разі смерті або інвалідності волонтера пошуково-рятувальної служби. Розмір і спосіб виплати компенсації визначаються урядом.

У *Данії* відсутній спеціальний закон про волонтерство, але волонтерська діяльність регулюється положеннями низки законів, зокрема: про страхування від нещасних випадків на виробництві⁴⁸, про соціальні послуги⁴⁹, про компенсації пораненим призовникам⁵⁰. Міністерством соціальних справ та житлово-комунального господарства розроблено і затверджено Керівництво щодо добровільної діяльності відповідно до Закону про соціальні послуги⁵¹.

Згідно із законодавством розрізняються дві форми волонтерства: добровільна діяльність і добровільна праця. Такий підхід сформовано відповідно до практики застосування Закону про страхування від нещасних випадків на виробництві. Зокрема, розмежовано добровільну працю, що підлягає обов'язковому страхуванню від нещасних випадків на виробництві, та добровільну діяльність, яка не підлягає обов'язковому страхуванню.

Законом, зокрема, врегульовано відносини, що виникають між роботодавцями (у муніципалітетах та регіонах) і працівниками щодо питань компенсації та відшкодування збитків у зв'язку з нещасними випадками на виробництві та професійними захворюваннями. Роботодавці, які наймають осіб для виконання роботи, зобов'язані оформити страхування від нещасних випадків на виробництві у страховій компанії та сплачувати внески, що покривають ризик професійних захворювань, до Страхової компанії ринку праці Данії.

Законодавство містить низку критеріїв для визначення характеру волонтерської діяльності. Також встановлено, що урядове Агентство страхування ринку праці Данії уповноважено здійснювати оцінку волонтерства на предмет його віднесення до волонтерської діяльності або волонтерської праці.

Відповідно до Закону про соціальні послуги⁵² муніципальна та регіональна ради можуть укладати договори страхування від нещасних випадків для громадян, які у зв'язку з вирішенням муніципальних або регіональних завдань працюють волонтерами на території муніципалітету або регіону, і які не підпадають під дію положень Закону про страхування від нещасних випадків на виробництві (Розділ 18 а Закону).

На волонтерів, які задіяні в роботі екстрених служб, не поширюється Закон про соціальні послуги. Страхування такої категорії осіб, зокрема, здійснюється відповідно до Закону про компенсацію пораненим призовникам⁵³.

У *Хорватії* питання страхування життя та здоров'я волонтерів регулюється Законом про волонтерство⁵⁴. Закон визначає основні поняття волонтерської діяльності, принципи волонтерства, умови здійснення

⁴⁸ Arbejdsskadesikringsloven. URL: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/314>

⁴⁹ Serviceloven. URL: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2015/1284>

⁵⁰ Bekendtgørelse af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. URL: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2013/284>

⁵¹ Vejledning om det frivillige område efter serviceloven. URL: <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2017/10266>

⁵² Serviceloven. URL: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2015/1284>

⁵³ Bekendtgørelse af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. URL: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2013/284>

⁵⁴ Zakon o volontiranju. URL: <https://www.zakon.hr/z/258/zakon-o-volonterstvu>

волонтерської діяльності, права та обов'язки волонтерів та організаторів волонтерства. Також унормовано питання соціального захисту волонтерів.

Згідно із Законом компенсація страхових внесків волонтеру у випадку смерті, отримання тілесних ушкоджень або професійного захворювання в період здійснення ним волонтерської діяльності не вважається фінансовою або матеріальною вигодою.

Закон визначає два випадки, за наявності яких у волонтерської організації виникає обов'язок щодо страхування волонтера від професійних захворювань та нещасних випадків у період здійснення ним волонтерської діяльності, зокрема, здійснення роботи в умовах, небезпечних для життя і здоров'я волонтера, а також за домовленістю із волонтерською організацією (стаття 32 Закону).

Законом про обов'язкове медичне страхування встановлено обов'язкове медичне страхування у випадку отримання волонтером травми на виробництві або професійного захворювання. Таке страхування поширюється на осіб, залучених до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, наприклад, у рятувальних роботах або пожежогасінні (стаття 16 Закону)⁵⁵.

У випадку виявлення в особи, яка залучена до рятувальних робіт або аналогічної діяльності, виробничої травми, така особа має право на виплату за період тимчасової непрацездатності, відшкодування транспортних витрат за період лікування. Також передбачена компенсація витрат на поховання особи у разі смерті, якщо смерть настала внаслідок травми, отриманої на роботі, або професійного захворювання.

У *Франції* відсутній єдиний закон щодо волонтерства, тому питання страхування життя та здоров'я волонтерів у різних сферах регулюється низкою законодавчих актів. Так, у разі укладення особою контракту з волонтерською організацією на здійснення волонтерської діяльності в гуманітарній сфері, що передбачає участь у досягненні цілей сталого розвитку, включених до Порядку денного сталого розвитку на період до 2030 року, прийнятого Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй, таку особу вважають міжнародним волонтером відповідно до Закону щодо договору про міжнародну волонтерську солідарність⁵⁶.

Згаданим Законом встановлено обов'язок для волонтерської організації щодо забезпечення волонтеру повного соціального страхування, передбаченого загальною системою соціального страхування у Франції, що покриватиме ризики, пов'язані з життям і здоров'ям волонтера (тимчасової непрацездатності, нещасних випадків під час виконання волонтерської роботи, професійних захворювань та інвалідності, материнства, смерті). Також передбачена додаткова медична страховка, страховка цивільної відповідальності, яка може настати під час виконання особою волонтерської роботи (стаття 5 Закону).

Однією із категорій волонтерів є добровільні пожежники, які працюють у системі цивільного захисту населення. Так, у державі з 236 тис. пожежників волонтерами є 203 тис. Їхня діяльність регулюється Законом щодо розвитку

⁵⁵ Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju. URL: <https://www.zakon.hr/z/192/zakon-o-obveznom-zdravstvenom-osiguranju>

⁵⁶ Loi n° 2005-159 du 23 février 2005 relative au contrat de volontariat de solidarité internationale. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000257503/>

волонтерства в пожежних службах⁵⁷ та Законом щодо соціального захисту добровольців пожежників у разі нещасного випадку або захворювання, отриманого під час виконання службових обов'язків⁵⁸. Наприклад, добровільний пожежник, який постраждав внаслідок нещасного випадку або захворів під час виконання службових обов'язків або у зв'язку з їх виконанням, має право на покриття протягом усього життя витрат на медичне обслуговування (хірургічне втручання, медикаментозне лікування, транспортування та госпіталізацію, функціональну реабілітацію тощо). Законом також передбачена фінансова допомога у разі тимчасової непрацездатності та у разі інвалідності.

У *Греції* регулювання страхування життя та здоров'я волонтерів здійснюється Законом про захист волонтерства, посилення діяльності громадянського суспільства, податкові пільги для підтримки благодійної діяльності некомерційних організацій та інші положення⁵⁹. Законом визначено, що волонтерство – це добровільне зобов'язання особи здійснювати діяльність та надавати послуги на користь суспільства без винагороди або іншої матеріальної компенсації.

Законодавство встановлює мінімальний рівень страхового захисту волонтерів, який повинні забезпечити волонтерські організації, зокрема у разі настання нещасного випадку або захворювання, що має прямий причинно-наслідковий зв'язок із волонтерською діяльністю. Організація покриває медичні та стаціонарні витрати волонтера до 3 000 євро на рік, якщо волонтер не має іншого державного чи приватного страхування і виконує щонайменше 10 годин волонтерської роботи на місяць; під час волонтерства за кордоном протягом періоду до 9 місяців організація повністю відшкодовує витрати на медичне обслуговування. Волонтерська організація також несе цивільну відповідальність за шкоду, заподіяну волонтером третім особам через недбалість під час виконання волонтерських обов'язків (статті 334, 922 Цивільного кодексу⁶⁰), окрім випадків умисних чи самовільних дій волонтера.

Кодексом про міграцію та соціальну інтеграцію⁶¹ для іноземних волонтерів, які беруть участь у довгострокових програмах (понад 3 місяці), встановлено зобов'язання для організації, яка запросила волонтера, щодо укладення договору страхування цивільної відповідальності та повного покриття всіх витрат, зокрема на медичне обслуговування, репатріацію, в інтересах волонтера.

⁵⁷ Loi n° 96-370 du 3 mai 1996 relative au développement du volontariat dans les corps de sapeurs-pompiers. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000742398>

⁵⁸ Loi n° 91-1389 du 31 décembre 1991 relative à la protection sociale des sapeurs-pompiers volontaires en cas d'accident survenu ou de maladie contractée en service. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000355917>

⁵⁹ Νόμος «Περί προστασίας του εθελοντισμού, υποστήριξης των δραστηριοτήτων της κοινωνίας των πολιτών, φορολογικών κινήτρων για την υποστήριξη των φιλανθρωπικών δραστηριοτήτων των κοινωνικών οργανώσεων και άλλων διατάξεων». URL: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-nomothesia-genikou-endiapherontos/nomos-4873-2021-phek-248a-16-12-2021.html>

⁶⁰ ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣ. URL: <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/437467/p.d.-456-1984>

⁶¹ Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. URL: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/n-4251-2014.html>

У **Фінляндії** відсутній закон, який регулює відносини у сфері волонтерської діяльності. Частково волонтерська діяльність регулюється Законом «Про охорону праці»⁶², який фокусується на превентивних заходах з метою забезпечення безпеки та здоров'я волонтерів, але не визначає страхування життя, здоров'я та працездатності волонтерів обов'язковим (розділ 55).

Натомість організації, які залучають волонтерів, мають право добровільно укласти договір колективного страхування для групи осіб з метою забезпечення покриття ризиків, пов'язаних із нещасними випадками під час волонтерської роботи. Наприклад, Червоний Хрест Фінляндії пропонує відповідне страхування всім волонтерам, які беруть участь в організованій діяльності, без додаткових дій з боку волонтера⁶³.

У **Люксембурзі** Законом про молодіжну добровільну службу⁶⁴ регулюється волонтерська діяльність, до якої залучається молодь. Встановлено, що волонтерська служба – це повноцінна, некомерційна, неоплачувана діяльність на благо громади, яку здійснює волонтер як вияв вільного та особистого рішення. Волонтерська служба несумісна з будь-якою оплачуваною діяльністю, за винятком наукової, творчої та допоміжної викладацької. Окремо зазначається, що положення трудового законодавства не застосовуються до волонтерської служби молоді. Відповідно до згаданого Закону молодим волонтерам гарантовано соціальне забезпечення, зокрема, волонтери підлягають обов'язковому пенсійному страхуванню, страхуванню здоров'я, від нещасних випадків та інвалідності. Згідно з Кодексом соціального страхування⁶⁵ держава покриває внески на згадані види страхування, забезпечуючи комплексний захист без додаткових витрат для волонтерів.

У **Болгарії** відсутній спеціальний закон щодо волонтерської діяльності, однак відповідний законопроект⁶⁶ вносився на розгляд парламенту. Статус осіб, які здійснюють волонтерську діяльність, врегульовано низкою нормативно-правових актів залежно від сфери такої діяльності. Так, Законом про захист від стихійних лих⁶⁷ визначено обов'язок уповноваженої особи місцевого самоврядування щодо укладення договору з особою на здійснення волонтерської діяльності. Така особа підлягає обов'язковому страхуванню від нещасного випадку під час здійснення волонтерських робіт (стаття 42 Закону), а також їй гарантовано соціальне страхування за кошти державного бюджету відповідно до Кодексу соціального страхування⁶⁸.

У **Швеції** відсутній закон щодо волонтерської діяльності. Законодавство не покладає на волонтерські організації обов'язку щодо страхування волонтерів,

⁶² Työturvallisuuslaki 738/2002. URL: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2002/738#chp_6__sec_55

⁶³ Vapaaehtoisten vakuutukset. URL: <https://vapaaehtoistieto.punainenristi.fi/jarjestotoiminta/osastojen-tukimateriaalit/vapaaehtoisuuden-tuki/vapaaehtoisten-vakuutukset/>

⁶⁴ Loi du 31 octobre 2007 sur le service volontaire des jeunes. URL: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2007/10/31/n1/jo>

⁶⁵ Loi du 31 juillet 2010 concernant le service volontaire des jeunes. URL: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/tc/2011/06/16/n1/jo>

⁶⁶ Проект закон за доброволчеството. URL: https://www.parliament.bg/pub/plenary_documents/47-254-01-23_ZP_zdobrovolchestvoto.pdf

⁶⁷ Закон за защита при бедствия. URL: <https://lex.bg/laws/ldoc/2135540282>

⁶⁸ Кодекс за социално осигуряване. URL:

https://nra.bg/wps/portal/nra/zakonodatelstvo/zakonodatelstvo_priority/d07c49c1-8af1-4f31-a2b0-0fe18e7b4a5a

проте на практиці більшість організацій, наприклад, Червоний Хрест Швеції, спортивні асоціації укладають договори колективного страхування.

Важливо зазначити, що для волонтерів, залучених до служб порятунку та цивільного захисту, діє спеціальний Закон про захист від нещасних випадків⁶⁹, яким визначено, що таким особам гарантується соціальний захист відповідно до Кодексу соціального страхування⁷⁰, зокрема страхування від нещасних випадків, страхування здоров'я, надання допомоги на поховання та виплати на утримання неповнолітніх дітей у разі смерті волонтера, якщо смерть пов'язана з виконанням волонтерської роботи.

В *Італії* діяльність волонтерів та волонтерських організацій регулюється Кодексом третього сектору⁷¹, відповідно до якого страхування волонтерів є обов'язковим. Так, волонтерські організації повинні забезпечити волонтерів страхуванням від нещасних випадків і хвороб, пов'язаних із виконанням волонтерської роботи, а також страхуванням цивільної відповідальності перед третіми особами (стаття 18 Кодексу). Важливо відзначити, що страхове покриття є важливим елементом угод, які укладаються волонтерськими організаціями з державними адміністраціями, оскільки витрати на страхування здійснює державна адміністрація.

Волонтерська діяльність здійснюється на безоплатній основі, але волонтер має право на безпечні умови праці, що передбачає відповідні види страхування (Рис. 3):

Рис. 3.

⁶⁹ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor. URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003778-om-skydd-mot-olyckor_sfs-2003-778/#K3

⁷⁰ Socialförsäkringsbalk (2010:110). URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialforsakringsbalk-2010110_sfs-2010-110/

⁷¹ Codice del Terzo Settore. URL: <https://servizi.lavoro.gov.it/Runts/AnteprimaPDF.aspx?id=16&lang=it-it/DL-117-del-03072017-Codice-del-Terzo-settore.pdf>

Відповідно до Кодексу кожна організація, що залучає волонтерів, зобов'язана вести реєстр волонтерів. Страхування є обов'язковим для всіх, чії данні внесені до згаданого реєстру.

У *Португалії* волонтерська діяльність врегульована Законом про основи волонтерства⁷², який визначає волонтерство як сукупність дій, що мають соціальне та громадське значення і здійснюються на безоплатній основі в рамках проєктів, програм та інших форм надання допомоги на користь окремих осіб та громади, які розробляються державними або приватними організаціями без мети отримання прибутку. Закон автоматично поширюється на волонтерів і встановлює їхні права на соціальне страхування, якщо вони не охоплені обов'язковим страхуванням. Волонтери мають право на отримання компенсації, а також інших виплат у разі настання нещасного випадку або захворювання під час виконання волонтерської роботи (стаття 7 Закону). Волонтерські організації також зобов'язані страхувати ризики цивільної відповідальності волонтера (стаття 9 Закону).

Урядовим Декретом № 389/99 від 30 вересня 1999 року⁷³, прийнятим на виконання Закону про основи волонтерства, встановлено процедури здійснення добровільного страхування та обов'язкового страхування від нещасних випадків. Варто зазначити, що волонтер може скористатися правом на добровільне страхування шляхом подання заяви до регіонального центру соціального забезпечення, територіальна діяльність якого охоплює зону діяльності волонтерської організації. Обов'язкове страхування від нещасного випадку або захворювання, що сталися або виникли безпосередньо і конкретно через виконання волонтерської роботи, здійснюється коштом волонтерської організації. Також обов'язковим є страхування на випадок смерті, отримання постійної інвалідності, тимчасової непрацездатності. Обов'язкове страхування здійснюється шляхом оформлення колективного страхового поліса, яким забезпечується покриття ризиків для всіх волонтерів, які працюють у волонтерській організації.

Висновки

Міжнародно-правові засади волонтерської діяльності як основи для побудови громадянського суспільства визначені низкою міжнародних актів.

Формування політики волонтерства в Європейському Союзі сприяє втіленню фундаментальних цінностей, підвищенню соціальної згуртованості. Волонтерська діяльність пов'язана з іншими політиками ЄС, зокрема щодо охорони довкілля, інклюзії, спорту, розвитку громад тощо.

У державах-членах ЄС пріоритетним завданням влади у питаннях створення належних умов розвитку волонтерської діяльності є запровадження інструментів, спрямованих на забезпечення соціальної підтримки і заохочення волонтерів, зокрема шляхом страхування їх життя, здоров'я та цивільної відповідальності.

⁷² Lei n.º 71/98, de 3 de novembro: «Sobre os fundamentos da regulamentação jurídica do voluntariado. URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/lei/71-1998-223016>

⁷³ Decreto-Lei n.º 389/99, de 30 de setembro. URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/decreto-lei/389-1999-667920>

Аналіз практики регулювання волонтерської діяльності в державах-членах Європейського Союзу свідчить про те, що в більшості з них таке регулювання здійснюється відповідно до спеціального закону (*Австрія, Бельгія, Греція, Іспанія, Італія, Латвія, Литва, Німеччина, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Чехія, Хорватія*), що, серед іншого, визначає порядок страхування життя, здоров'я та цивільної відповідальності волонтерів.

У таких державах, як *Данія, Люксембург, Кіпр, Франція, Швеція*, волонтерська діяльність регулюється низкою нормативно-правових актів залежно від сфери такої діяльності.

У *Болгарії, Естонії, Ірландії, Нідерландах, Фінляндії, на Мальті* питання діяльності волонтерів та страхування їх життя, здоров'я і цивільної відповідальності врегульовані, зокрема, нормами трудового, цивільного та страхового законодавства.

Досвід держав-членів Європейського Союзу свідчить про наявність законодавчих норм, відповідно до яких страхування життя, здоров'я та цивільної відповідальності волонтерів є обов'язковим для волонтерських організацій (*Австрія, Бельгія, Болгарія, Греція, Данія, Іспанія, Італія, Латвія, Люксембург, Німеччина, Польща, Португалія, Словаччина, Словенія, Чехія, Франція, Хорватія*). В *Естонії, Ірландії, Литві, Нідерландах, Угорщині, Румунії, Швеції, на Мальті та Кіпрі* таке страхування є добровільним і здійснюється або волонтерською організацією на користь волонтера, або самим волонтером.

Оскільки в Україні в умовах повномасштабного вторгнення волонтерський рух став однією з рушійних сил, що об'єднує суспільство і надає допомогу тим, хто її потребує, запровадження європейських підходів в організацію волонтерської діяльності, зокрема щодо страхування життя, здоров'я та цивільної відповідальності волонтерів, є актуальним.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*